

T. Kovalenko, Associate Professor, PhD. jurid. Sciences
Kyiv National Taras Shevchenko University, Kyiv

ADDRESSING LEGAL GAPS AS METHOD OF DEFECTS MINIMIZING IN THE SPHERE OF LAND RELATIONS REGULATION

In the article based on philological interpretation and analysis of scientific publications the proposal is justified to use in science of land law in Ukraine the term "fill the gaps" as a more general, encompassing both addressing the gaps and overcome them; the characteristic features of the addressing the legal gaps in the sphere of land relations' legal regulation in Ukraine have been revealed; the conclusion has been made about significant lag of addressing the gaps as one of the methods of legal defects minimizing from the needs of practice.

Key words: land law; legal defects; legal gaps; fill the gaps; addressing the gaps; overcoming the gaps.

УДК 349

Е. Позняк, канд. юрид. наук, доц.
КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

ПРИНЦИП ЕКОСИСТЕМНОСТІ В ЕКОЛОГІЧНОМУ ПРАВІ: ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ

Досліджено науково-теоретичні та правові підходи до розуміння суті та змісту принципу екосистемності в екологічному праві, реалізація якого у практичній та правозастосовній діяльності сприятиме екологізації національного права, законодавства, політики та інших суспільних явищ. Внесено пропозиції із удосконалення чинного екологічного законодавства з метою врахування принципу екосистемності.

Ключові слова: закони екології, навколишнє природне середовище, принцип екосистемності, екологічне законодавство, екологічне право.

Реалізуючи відповідальність перед Богом, сьогоднішнім та майбутніми поколіннями, наша держава взяла на себе обов'язок забезпечити екологічну безпеку, екологічну рівновагу, мінімізацію наслідків Чорнобильської катастрофи, збереження генофонду Українського народу, закріпивши його на найвищому – конституційному рівні (ст. 16 Конституції України [1]). Серед завдань законодавства про охорону навколишнього природного середовища – збереження генетичного фонду живої природи, забезпечення охорони навколишнього природного середовища та інших об'єктів у відповідності до ст. 1 Закону України "Про охорону навколишнього природного середовища" від 25 червня 1991 р., діяльність стосовно яких чітко ґрунтується на принципах екологічного спрямування (ст. 3 цього Закону).

Як відомо, в основі системи джерел екологічного права, якими визначені напрями екологічної політики України, лежать найбільш істотні, основоположні ідеї або принципи. Останнім часом у науковому світі все більше зростає увага до питань про принципи екологічного права, їх класифікацію, роль та особливості впливу на подальший розвиток екологічного права, його підгалузей, правових інститутів й окремих правових норм, про вплив на правозастосовну практику і процеси систематизації та вдосконалення екологічного законодавства з урахуванням міжнародно-правових та європейських підходів. Тож зазначені питання залишаються незмінно актуальними.

Діяльність держави із забезпечення сталого розвитку в системі природоресурсних, природоохоронних та антропоохоронних відносин, які складають предмет екологічного права, базується на загальних та спеціальних принципах екологічного права, які є також і принципами екологічної політики. Як зазначив А.М. Колодій, принципи права – це явища, що не тільки пов'язують право з політикою, економікою, духовним життям суспільства, а й забезпечують єдність різних власне правових процесів, форм, теорій, ідей і концепцій, понятійно-категоріальних рядів [10, с. 3].

У той же час поняття принципу права та принципу законодавства у сучасному їх розумінні, на думку І.А. Ігнат'євої, практично співпадають і використовуються порізно лише у конкретному аспекті проведення наукових досліджень [8, с. 37]. У даному разі мова піде про принцип екосистемності, який в екологічному праві України проявляється через сукупність інших, взаємопов'язаних між собою правових ідей та концептуальних засад, що беруть свій початок з науки екології. В екологічному законодавстві принцип екосистемності ще має віднайти своє безпосереднє закріплення та чітке формулювання.

Поряд з традиційними принципами в екологічному праві, такими як раціональне використання й відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки природокористування та охорони навколишнього природного середовища, є й більш нові, поява яких обумовлена еколо-правовою реформою на першому етапі утвердження незалежності України, поширенням права власності Українського народу на природні ресурси, запровадженням платності спеціального природокористування, стимулюванням екологічно позитивної поведінки та іншими факторами. До принципів екологічного права пропонується віднести й принцип екосистемності, який, на наш погляд, у науковій еколо-правовій літературі відображений, зокрема, у наступному:

1. в екосистемному та басейновому принципах інституційно-функціонального забезпечення реалізації екологічної політики держави, в принципі забезпечення екологічної безпеки та підтримання екологічної рівноваги (В.І. Андрейцев) [4, с. 51];

2. у принципі системності та комплексності у регулюванні екологічних відносин (Ю.С. Шемшученко) [7, с. 19];

3. у принципах правового забезпечення комплексного підходу до використання і відтворення природних ресурсів, охорони навколишнього природного середовища, правового забезпечення гармонійної взаємодії суспільства і природи (А.В. Анісімова, І.І. Каракаш, Л.Л. Чаусова) [2, сс. 34, 37; 9, сс. 37, 39; 17, сс. 3, 10];

4. у принципах життєвості (існування) всіх елементів природи, включаючи гармонійне існування самої людини в природі, а також гармонії (загальної згоди) та відновлення цінності духу природи – у межах формування концепта екологічного права (М.В. Краснова) [12, с. 8];

5. у принципі екосистемності у правовому регулюванні екологічних відносин (М.М. Брінчук) [6, с. 78].

Раніше автором статті вже було поставлено питання про необхідність виділення принципу екосистемності в екологічному праві та закріплення його в основних джерелах цієї галузі права [13, с. 78 – 81; 14, с. 115 – 118]. У той же час, беручи до уваги систему гарантій екологічної політики, крім правового регулювання екологічних відносин, слід вести мову і про економічне забезпечення заходів еколо-правового характеру, про розвиток

світоглядних орієнтирів, які формують "вертикальний зріз загальної культури" [11, с. 158] людства – екологічної культури у її ідеологічному вимірі, про рівень інноваційного, технічного, технологічного, кадрового забезпечення екологічно небезпечної діяльності, про соціальні гарантії, ефективність екологічного управління, еколого-інформаційного забезпечення, посилення еколого-правової відповідальності за правопорушення.

Екосистемність як основа еволюційного розвитку в природі з появою на нашій планеті людства – об'єктивна умова існування усіх природних об'єктів, їх взаємозв'язку між собою, в першу чергу, в рамках природних та природно-антропогенних систем. Загалом – це одна з основних передумов та обов'язкова складова еволюційного розвитку біосфери.

Враховуючи той факт, що людство по мірі споживання природних ресурсів стало основою "рушійною силою" у здебільшого руйнівних та незворотних змінах глобального масштабу на нашій планеті, в основу міжнародного співробітництва для вирішення глобальних екологічних проблем має бути покладено екосистемність природних та суспільних процесів, спрямованих на врятування людства від екологічної катастрофи апокаліптичного масштабу. Екосистеми формують екосферу Землі, а отже у кожному її географічному регіоні існує потреба у збереженні унікальних і типових природних об'єктів, незалежно від кількості країн, які там знаходяться, особливостей їх правових систем та національного законодавства для регулювання екологічних відносин. Враховуючи рівень антропогенного впливу на природу в наші дні, слід ставити питання про екосистемність як якість природи, яка поставлена під загрозу у зв'язку з розвитком цивілізації та зростанням народонаселення на нашій планеті.

Підґрунтям для функціонування усіх підрозділів екології як науки, включаючи і правову (детерміновану в екологічне право), продовжують залишатись загальні закони екології, які слід враховувати і в соціальній, і в інженерній екології, урбоекології та і багатьох інших підрозділах цієї інтегрованої сфери знань. Будь-яка діяльність і, насамперед, господарська, повинна здійснюватись з урахуванням законів екології (екосистемних законів) – екологічної конгруентності (відповідності), внутрішньої динамічної рівноваги, екологічної кореляції, еволюційно-екологічної невідворотності та ін. [15, с. 116 – 126], адже усе живе прагне забезпечення гомеостазу – рівноваги у протіканні фізіологічних, екологічних та інших природних процесів у визначеному природою стані.

Закони екології більш за все потребують свого відображення у правовій науці – через побудову на їх основі законодавчих актів, у першу чергу, джерел екологічного, земельного, аграрного, господарського, права, а також інших його галузей, через всебічну екологізацію права й законодавства.

Переважно більшість принципів екологічного права, закладених у норми Конституції України та Закону України "Про охорону навколишнього природного середовища", на наш погляд, можна вважати елементами принципу екосистемності. На їх формуванні, в свою чергу, позначився вплив принципів, закріплених у Стокгольмській декларації з навколишнього середовища (1972 р.), Всесвітній хартії природи (1982 р.), в Декларації Ріо-де-Жанейро з навколишнього середовища та розвитку (1992 р.), в ряді міжнародних договорів.

Одним з проявів принципу екосистемності в екологічному праві й законодавстві є віднесення до окремої групи об'єктів екологічного права комплексних об'єктів, а основною ідеєю такого їх виокремлення, на наш погляд,

став принцип екосистемності в природі. Більшою мірою зазначений принцип відображається у природоохоронному законодавстві при формуванні правових режимів об'єктів комплексної еколого-правової охорони – природно-заповідного фонду, курортів, рекреаційних зон і територій, водно-болотних угідь міжнародного значення, природних та антропогенно змінених ландшафтів тощо.

Таким чином, реалізація принципу екосистемності передбачена з урахуванням можливості природних процесів до саморегуляції та самовідновлення, прогнозування ступеню змінюваності біосфери в результаті здійснення відновлювальних заходів природоохоронного характеру, таких як лісовідновлення та лісорозведення, очищення водних об'єктів, відновлення русел річок, резервування для подальшого заповідання територій, де збереглись природні компоненти навколишнього середовища в незміненому або частково зміненому вигляді тощо. Цілком логічно ставити питання щодо правового забезпечення збереження та раціонального використання невідновлювальних природних ресурсів, переходу на альтернативні джерела енергії.

Порівняно новим способом правової охорони особливо цінних природних об'єктів, в основу якого, на нашу думку, покладено саме принцип екосистемності, є формування всеєвропейської екологічної мережі, невід'ємною частиною якої є національна екологічна мережа України, а також розвиток окремих її складових, в першу чергу, територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Використання природних ресурсів, для яких в екологічному праві існує диференційний підхід до формування їх правових режимів (земель, надр, вод, лісів, тваринного та рослинного світу, атмосферного повітря), повинно здійснюватися також на основі принципу екосистемності. На сьогодні це більшою мірою відображено, насамперед, у лісовому праві, що обумовлено ратифікацією Україною Рамкової конвенції ООН про охорону та сталий розвиток Карпат (2003 р.). З усіх інших джерел рамкового характеру, що регулюють природо-ресурсні відносини в нашій державі, найбільш оновленим є Лісовий кодекс України, який було прийнято у новій редакції 08 лютого 2006 р. Саме у ньому враховується необхідність сталого лісокористування, комплексного підходу до використання, охорони, відтворення й захисту лісів – як деревної, так і трав'яної рослинності, лісових ґрунтів, мікроорганізмів, інших його взаємопов'язаних між собою елементів.

Безумовно, зміст принципу екосистемності слід розглядати і крізь призму необхідності збереження екологічно безпечного середовища для життя та здоров'я нинішнього і майбутніх поколінь, генофонду людини та усього живого, що забезпечується нормами права екологічної безпеки як перспективної підгалузі екологічного права, що розвивається або навіть комплексної галузі екологічного права [3, с. 22].

Найбільш істотними з передбачених Стратегією державної екологічної політики України, затвердженою Законом України "Про основні напрями (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року" від 21 грудня 2010 р., підстав попередження негативних впливів господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище слід вважати оцінку впливу існуючих та нових техногенних і природних факторів на стан біосфери, на рівень екологічної безпеки та екологічної рівноваги. Зазначена оцінка здійснюється в першу чергу, за допомогою закріплених законодавством інструментів: екологічної експертизи, екологічного контролю, екологічного моніторингу, оцінки впливу на навколишнє середовище, ідентифікації об'єктів підви-

щеної екологічної небезпеки тощо, а в перспективі – й стратегічної екологічної оцінки.

На сьогоднішній день зазначені процедури пізнавально-оціночного характеру впливають на методологію досліджень практично в усіх сферах суспільного життя, а соціальною екологією як наукою доведено об'єктивний характер їх виникнення та розвитку. Виконання ними законодавчо обумовлених завдань з урахуванням принципів охорони навколишнього природного середовища, гарантування безпечного для життя і здоров'я навколишнього природного середовища, комплексності природоохоронних та ресурсовідтворюючих заходів сприяють одночасному виконанню екологічним правом основних його функцій – превентивної, регулятивної та охоронної.

Враховуючи тісний взаємозв'язок екологічного права та екології, виходячи з основних ідей концепції сталого розвитку, та зважаючи на те, що саме на засадах принципів оцінюють рівень і ефективність реалізації права, його пізнають і поліпшують [10, с. 5], вважаємо за доцільне закріпити принцип екосистемності, в першу чергу, у ст. 3 Закону України "Про охорону навколишнього природного середовища". За умови стабільності та внутрішньої єдності екологічного законодавства, максимальної відповідності системи екологічного законодавства системі екологічного права, наявності практики застосування екологічного законодавства, її узагальнення та розробки наукової концепції формування нового екологічного законодавства, на думку Г.І. Балюк, стане можливим прийняття в Україні Екологічного кодексу – як результату кодифікації екологічного законодавства [5, с. 22]. Сьогодні ж пропонуємо доповнити ряд джерел екологічного права статтями про принципи у відповідних сферах правового регулювання з урахуванням принципу екосистемності.

Так як діяльність із забезпечення сталого екологічного розвитку через його природоресурсову, природоохоронну складову та через забезпечення екологічної безпеки базується на загальних та спеціальних принципах, екологічне право підводить основу для правового регулювання усіх без винятку видів екологічних відносин. Підтримуючи підходи представників природничих наук стосовно віднесення екології до фундаментальних напрямів досліджень сучасного природничого знання та створення комплексної екології як науки, нової моральності, "пантеїзму" третього тисячоліття [16, с. 81], вбачаємо подальший розвиток екологічного права на ноосферних засадах та в руслі концепції сталого розвитку.

Отже, принцип екосистемності – це найбільш істотна основоположна ідея, яку можна розглядати у якості основної передумови й обов'язкової складової еволюційного розвитку біосфери, яка відображена в науці екології та базується на основі законів екології з метою забезпечення екосистемності як якості природи у формуванні екосфери Землі, екологічної рівноваги, врахування можливості природних процесів до саморегуляції та самовідновлення, прогнозування ступеню змінюваності біосфери в результаті антропогенної діяльності.

Закладений у норми природоресурсного, природоохоронного та антропоохоронного законодавства у ме-

жах екологічного права принцип екосистемності – це та основа для інтеграції природничих, технічних та правових знань, що дозволить вирішувати екологічні проблеми сучасності комплексно.

Реалізація принципу екосистемності у практичній та правозастосовній діяльності – вихідна умова для екологізації усіх процесів у суспільстві, де людський фактор відіграє вирішальну роль. Таким чином, проводячи деякі узагальнення та враховуючи розпочатий ще з радянських часів процес екологізації права, законодавства, господарської, управлінської та інших видів життєдіяльності, суспільної свідомості та ідеологічних засад розвитку, можна стверджувати про необхідність та перспективність формування універсального принципу екосистемності в праві.

Список використаних джерел

1. Законодавчі та нормативно-правові акти наведено у відповідності з офіційним сайтом Верховної Ради України // www.rada.gov.ua.
2. Анисимова А.В. Предмет, метод, принципи та система екологічного права // Екологічне право України: Навчальний посібник. – Х.: ТОВ "Одиссей", 2007.
3. Андрейцев В.І. Право екологічної безпеки: Навч. та наук.-практ. посіб. / Володимир Іванович Андрейцев. – К.: Знання-Прес, 2002.
4. Андрейцев В.І. Екологічне право і законодавство суверенної України: проблеми реалізації державної екологічної політики [текст]: моногр. / Володимир Іванович Андрейцев. – Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2011.
5. Балюк Г.І. Сучасні проблеми кодифікації екологічного законодавства України // Збірник тез наукових доповідей учасників "круглого столу" "Актуальні питання кодифікації екологічного законодавства України" 9 листопада 2012 р. / За заг. ред. А.П. Гетьмана. – Харків: НУ "Юридична академія України імені Ярослава Мудрого", 2012.
6. Бринчук М.М. Экологическое право: Учебник. – 2-е изд., перераб. и доп. / Михаил Михайлович Бринчук. – М.: Юристъ, 2003.
7. Екологічне право України. Академічний курс: [Підручник. – Друге видання] / За ред. Ю.С. Шемшученка. – К.: ТОВ "Видавництво "Юридична думка", 2008.
8. Игнатъева И.А. Принципы экологического законодательства // Государство и право. – 2003. – № 9.
9. Каракаш І.І. Предмет і система природоресурсового права // Природоресурсове право України: навч. посіб. / За ред. І.І. Каракаша. – К.: Істина, 2005.
10. Колодій А.М. Принципи права України: Монографія / Анатолій Миколайович Колодій. – К.: Юрінком Інтер, 1998.
11. Косов Г.В., Харламова Ю.А., Нефедов С.А. Экополитология: Политология в контексте экологических проблем. Учебник / Г.В. Косов, Ю.А. Харламова, С.А. Нефедов. – М.: А-Приор, 2008.
12. Краснова М.В. Методологічні засади сучасного екологічного права // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. – 2012. – Вип. 92.
13. Позняк Е.В. Перспективи розвитку принципу екосистемності в екологічному праві // Актуальні проблеми реформування земельних, екологічних, аграрних та господарських правовідносин: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції (м. Хмельницький, 17 – 18 травня 2013 року). – Хмельницький університет управління та права, 2013.
14. Позняк Е.В. Принцип екосистемності в екологічному праві // Збірник тез наукових доповідей учасників "круглого столу" "Актуальні питання кодифікації екологічного законодавства України" 9 листопада 2012 р. / За заг. ред. А.П. Гетьмана. – Харків: НУ "Юридична академія України імені Ярослава Мудрого", 2012.
15. Реймерс Н.Ф. Экология (теория, законы, правила, принципы и гипотезы) / Николай Федорович Реймерс. – М.: Журнал "Россия Молодая", 1994.
16. Соколов Б.С. "... плюс экологическое сознание" // Знание – сила. – 1988. – № 4.
17. Чаусова Л.Л. Принципы экологического права / Лариса Леонідівна Чаусова. – Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.06. – Х.: Національна юридична академія України імені Ярослава Мудрого, 1998.

Надійшла до редколегії 27.09.13

Э. Позняк, канд. юрид. наук, доц.
КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

ПРИНЦИП ЕКОСИСТЕМНОСТИ В ЭКОЛОГИЧЕСКОМ ПРАВЕ: ПОНЯТИЕ И СОДЕРЖАНИЕ

Исследованы научно-теоретические и правовые подходы к пониманию сущности и содержания принципа экосистемности в экологическом праве, реализация которого в практической и правоприменительной деятельности будет способствовать экологизации национального права, законодательства, политики и иных социальных явлений. Внесены предложения по улучшению действующего экологического законодательства с целью учета принципа экосистемности.

Ключевые слова: законы экологии, окружающая природная среда, принцип экосистемности, экологическое законодательство, экологическое право.

E. Pozniak, Dr., Associate Professor
Kyiv National Taras Shevchenko University, Kyiv

PRINCIPLE OF ECOSYSTEM IN ENVIRONMENTAL LAW: CONCEPT AND CONTENT

Scientific, theoretical and legal approaches to understanding of the essence and content of the principle of ecosystem in environment law, whose implementation in practice and law enforcement activity will contribute ecologization of national law, legislation, policies and other social phenomena are researched. Suggestions to improve the current environmental legislation in order to take into account the principle of ecosystem are introduced.

Keywords: laws of ecology, natural environment, principle of ecosystem, environmental legislation, environmental law.

УДК 349

О. Заєць, канд. юрид. наук, доц.
КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ У ЗЕМЛЕВПОРЯДНІЙ ПРАКТИЦІ

Статтю присвячено проблемним питанням діяльності суб'єктів господарювання, що є виконавцями робіт із землеустрою.

Ключові слова: землеустрій, землевпорядні організації, земельне законодавство, конфіденційна інформація, судова експертиза земельної ділянки, авторський нагляд за виконанням проектів землеустрою.

В науковій літературі справедливо відзначено, що на даному етапі земельна реформа з реформування відносин власності на землю перетворюється на землепорядну та кадастрову [1, с. 103]. Звичайно, перше слово в цьому напрямку реформування повинен сказати законодавець. В той же час деякі проблеми практичної діяльності землепорядних організацій треба вирішувати вже зараз.

Відповідно до ст. 181 ЗКУ та ст. 1 Закону України "Про землеустрій" [4] землеустрій – це сукупність соціально-економічних та екологічних заходів, спрямованих на регулювання земельних відносин та раціональну організацію території адміністративно-територіальних одиниць, суб'єктів господарювання, що здійснюються під впливом суспільно-виробничих відносин і розвитку продуктивних сил.

Даний законодавчий підхід неодноразово критикувався такими вченими, як Мірошніченко А.М. [1, с. 339], Лісова Т.В. [2, с. 24] та іншими. Натомість, правова наука пропонує різні підходи щодо розуміння категорії "землеустрій" та її співвідношення з категорією "землепорядкування" [2, с. 28]. В контексті даної роботи ми будемо дотримуватись визначення землеустрою як сукупності технічних заходів, що включають підготовку, складання, виконання та нагляд за виконанням проектно-документації щодо використання, охорони та відтворення земель [1, с. 340]. В такому розумінні, нам видається, землеустрій тотожний землепорядкуванню. Вживання цих двох синонімічних термінів в законодавстві і науці пов'язане із зручностями їх застосування у різних контекстах.

Ознайомлення із роботою суб'єктів господарювання, що є виконавцями робіт із землеустрою, дає можливість окреслити наступні правові особливості та проблеми їх діяльності:

1. Відповідно до Закону України від 2 жовтня 2012 р. "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо дерегуляції господарської діяльності з проведення робіт із землеустрою та землеоціночних робіт" [5] ліцензування землепорядних організацій щодо здійснення робіт із землеустрою замінено сертифікацією інженерів-землепорядників. Тепер роботи із землеустрою можуть здійснюватись не тільки юридичними особами, що володіють необхідним технічним і технологічним забезпеченням та у складі яких працює не менше двох сертифікованих інженерів-земле-

впорядників (тобто колишніми землепорядними організаціями), а й фізичними особами – підприємцями, які володіють необхідним технічним і технологічним забезпеченням та є сертифікованими інженерами-землепорядниками (ст. 26 Закону України "Про землеустрій"). Допоки що Розділ II Закону України від 2 жовтня 2012 р. передбачає спрощену процедуру отримання кваліфікаційного сертифіката інженерами-землепорядниками.

2. Цікавим і проблемним є питання – чи повинні суб'єкти господарювання, що є виконавцями робіт із землеустрою, відмовляти у виконанні землепорядних робіт, якщо подані для цього документи (рішення рад, місцевих державних адміністрацій, цивільно-правові договори тощо) суперечать земельному законодавству? Прямої відповіді у законодавстві на це питання немає. Нерідко розробники документації із землеустрою відмовляються працювати на підставі явно протизаконних документів.

З одного боку, ч. 2 ст. 28 Закону України "Про землеустрій" передбачає обов'язок розробників документації із землеустрою дотримуватись законодавства України, що регулює земельні відносини, а ч. 3 цієї статті – що розробники документації із землеустрою несуть відповідно до закону відповідальність за достовірність, якість і безпеку заходів, передбачених документацією із землеустрою. Ст. 68 Закону України "Про землеустрій" передбачає відповідальність у вигляді позбавлення сертифікованого інженера-землепорядника кваліфікаційного сертифіката (його анулювання) з таких підстав, зокрема, як грубе порушення сертифікованим інженером-землепорядником вимог положень нормативно-правових актів, нормативно-технічних документів, стандартів, норм і правил у сфері землеустрою.

Та і одне із основних завдань землеустрою – реалізація політики держави щодо науково обґрунтованого перерозподілу земель, формування раціональної системи землеволодіння і землекористування з усуненням недоліків у розташуванні земель, створення екологічно сталих ландшафтів і агросистем (ст. 186 ЗКУ) – неможливо виконати, розробляючи землепорядну документацію на підставі незаконних рішень та договорів.

В той же час, судова практика, як правило, не залучає виконавців робіт із землеустрою на стороні винних у порушенні земельного законодавства осіб.

На нашу думку, обов'язок землепорядної організації відмовитись від виконання землепорядних робіт у

